

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра струнно-смичкових інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної
програми, доцент

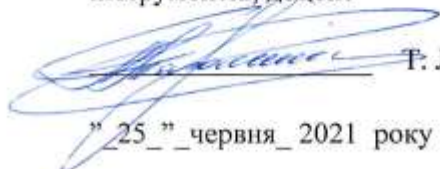

Я. ОЛЕКСІВ

" 25 " червня 2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових
інструментів, доцент

Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

" 25 " червня 2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

" 25 " червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Арфа»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.3.6)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Термін викладання	1,2 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія виконавського мистецтва» (для профілізації: арфа) з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ОЛШІЙНИК Ольга Григорівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри струнно-смичкових інструментів

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри струнно-смичкових інструментів

від ”_17_” _червня___ 2021 р., протокол № _11_.

Завідувач кафедри струнно-смичкових інструментів, заслужений діяч мистецтв України, професор

Ланюк Ю.Є.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є сприяння всебічному вивченню студентами історії та теорії арфового мистецтва, розширення професійного світогляду та вміння орієнтуватися в різноманітних стилях та напрямках, а також сприяння розвитку у студентів естетичного смаку, осмислення ними ролі артиста, значення та історичної актуальності виконавських шкіл.

Курс історії арфового мистецтва є частиною курсу загальної історії музики. Однак, за тематикою він найтісніше співвідноситься з профілюючими дисциплінами оркестрового факультету (спеціальність, камерний ансамбль, методика викладання, тощо) і має безпосереднє практичне значення для навчальної роботи та майбутньої професійної діяльності студентів.

Завданням навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з:

1. історією виникнення та удосконаленнями арфи;
2. творчими принципами видатних виконавців та педагогів;
3. основними творами для арфи (різних стилів та епох)
4. методичними принципами найважливіших навчальних посібників
5. закономірностями розвитку виразових та технічних можливостей інструмента в оркестровому, ансамблевому та сольному виконавстві.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1.Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово

ЗК2.Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК5.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7.Здатність до критики та самокритики.

ЗК8.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9.Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність володіти іноземною мовою.

ЗК12.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК13.Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК14. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК17.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК3.Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4.Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6.Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7.Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК8.Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК9.Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10.Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12.Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК14.Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.

СК15.Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.

СК16.Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК17.Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН6.Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

РН7.Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

РН8.Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН9.Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.

РН10.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН11.Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

РН13.Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН14.Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами														
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		IV курс								
						Всього	у тому числі:			Семестри														
	лекційні	індивідуальні	практичні				1	2		3	4	5	6	7	8									
	Кількість тижнів в семестрі																							
15	15																							
Історія виконавського мистецтва (арфа)		1,2		6	180	60	60			120	2	2												

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього	у тому числі:			
			лекційні	індивідуальні	практичні			
I		6	180	60	60		120	
	1	3	90	30	30		60	
	2	3	90	30	30		60	
II								
	3							
	4							
III								
	5							
	6							

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Лекційні заняття

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та джерельна база курсу.			
1	Тема 1	Історико-теоретичні аспекти курсу.	2
2	Тема 2	Виконавське мистецтво та його функції.	2
3	Тема 3	Сучасні історико-теоретичні джерела походження арфи та її різновидів.	2
4	Тема 4	Історична обумовленість розвитку арфового мистецтва.	2
Змістовий модуль 2. Арфа в давньому світі.			
1	Тема 5	Арфа в Давньому Єгипті.	2
2	Тема 6	Арфове мистецтво в епоху Рамессідів.	2
3	Тема 7	Різновиди арф Ассирії та Вавилону.	2
4	Тема 8	Арфоподібні інструменти Ірану, Китаю, Індії, Бірми та Японії.	2
Змістовий модуль 3. Арфа в Європі (від Середньовіччя до XVII ст.)			
1	Тема 9	Арфа в музиці раннього християнства	2
2	Тема 10	Мистецтво бардів кельтських країн	2
3	Тема 11	Лицарське арфове мистецтво XI–XII ст. Арфа у творчості трубадурів і труверів та мандрівних музикантів.	2
4	Тема 12	Ars nova та арфова культура Італії XIV–XVI ст.	2
5	Тема 13	Арфове мистецтво Іспанії XV–XVI ст.	2
6	Тема 14	Гачкова арфа XVII ст.	2
7	Тема 15	Арфа у творчості композиторів доби Бароко	2
Всього годин			30
2 семестр			

Змістовий модуль 1. Створення педальної арфи у XVIII ст.			
1	Тема 1	Німецька школа гри на арфі XVIII ст.	2
2	Тема 2	Арфова творчість композиторів Віденської класичної школи (Й. Гайдн, В.-А. Моцарт, Й. Альбрехтсбергер).	2
3	Тема 3	Чеська арфова школа XVIII ст. Виконавська діяльність та композиторська творчість Ж.-Б. Крумпгольца.	2
4	Тема 4	Арфове мистецтво Франції кінця XVIII ст. Педагогічні принципи Паризької школи.	2
5	Тема 5	Виконавська і композиторська творчість А. Надермана	2
Змістовий модуль 2. Арфове мистецтво Європи XIX – початку XX ст.			
1	Тема 6	Арфа з подвійною дією педалей системи Ерара.	2
2	Тема 7	Арфове мистецтво Франції XIX ст.. Виконавська і композиторська творчість Р.Ш.Н. Бокса	2
3	Тема 8	Арфове мистецтво Англії XIX ст. Виконавська і композиторська творчість Дж. Перрі, Ф. Дізі та Е.Періш-Алварса	2
4	Тема 9	Арфове мистецтво Австрії та Німеччини XIX ст. Сольні та камерні твори для арфи Л. Шпора.	2
5	Тема 10	Арфа в творчості К. Дебюссі та М. Равеля	2
6	Тема 11	Арфове мистецтво Росії, Чехії та Італії XIX – початку XX ст.	2
Змістовий модуль 3. Арфове мистецтво XX – початку XXI ст.			
1	Тема 12	Сучасне арфове мистецтво Європи та Америки	2
2	Тема 13	Арфоподібні інструменти та арфове виконавство на українських землях від найдавніших часів до початку XIX ст.	2
3	Тема 14	Арфа в Україні. Становлення арфової творчості та виконавства. Інструментальні твори з арфою Д. Бортнянського.	2
4	Тема 15	Арфа в творчості сучасних українських композиторів (сольні та ансамблеві твори з арфою у складі, концертна форма з солюючою арфою).	2
Всього годин			30

Самостійна робота

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
Змістовий модуль 1. Арфи та арфове мистецтво: від витоків до XVIII ст.			
1	Тема 1-15	Вивчення сучасних історико-теоретичних джерел походження арфи, жанрів та форм від ранніх етапів розвитку інструмента до XVIII ст.	57
2	Підготовка до підсумкового контролю		3
Всього годин			60
2 семестр			
Змістовий модуль 2. Створення педальної арфи. Арфове мистецтво XVIII–початку XXI ст.			
3	Тема 1-15	Ознайомлення з найкращими зразками арфової нотної літератури XVIII–початку XXI ст. та виконавством видатних арфістів сучасності (відео та майстер-класи)	57
4	Підготовка до підсумкового контролю		3
Всього годин			60

Принцип побудови курсу відповідає періодизації з історії музики та всієї художньої культури по епохах панування того чи іншого стилю – бароко, класицизму, романтизму, експресіонізму, неокласицизму тощо.

Планування матеріалу курсу і його зміст піддаються певним змінам, проводяться у відповідність до сучасних вимог і критеріїв.

Передісторія арфового виконавського мистецтва доповнюється дослідженнями, що належать до галузі музичної археології. Уводиться розділ по історії українського арфового мистецтва. Для цього використовуються допоміжні дані з великої кількості сучасної музикознавчої та інструментознавчої літератури. В цих матеріалах піднімаються питання: побутування арфи на теренах України від скіфо-сарматського часу до XIX ст.; маєткове музикування XVIII–XIX ст. як креативне середовище розвитку арфового мистецтва; арфа в творчості українських композиторів (сольні твори,

ансамблі, концертна форма з солюючою арфою, тощо).

У курсі вивчаються основні етапи розвитку фахової літератури, вивчається і сама історіографічна література, все, що стосується минулого та сучасності в діяльності видатних виконавців та педагогів. Велике місце на лекціях відведене музичним ілюстраціям, аналізу інтерпретації самих творів.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Історія виконавського мистецтва» (арфа) інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гумен О. Арфа в Україні. Історія і особистості /О. Ігумен // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. статей . – К. :Міленіум, 2009. – № 26. – С. 312-318.
2. Гумен О. Арфова освіта у Львові: творчо-виконавський діалог /Олександра Гумен // Проблеми удосконалення професійнонь підготовки фахівців мистецьких дисциплін : Зб. Матеріалів Всеукраїнської відкритої науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті А.Ф. Кречківського. – Суми : Вінниченко М.Д., 2011. – С.50-52.
3. Гумен О. До історії арф із колекції українських народних музичних інструментів Музею театрального, музичного та кіномистецтва України / Гумен О. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Український народний музичний інструментарій: історія, теорія і методи дослідження. – К. ДАККіМ, 2009. – С. 183-191.
4. Доброхотова В., Доброхотов Б. Введение к сборнику “Сонаты, вариации и фантазии для арфы. Вып. 1. М. : Музыка, 1964. – С.2-11.
5. Доброхотова В., Доброхотов Б. Введение к сборнику “Сонаты, вариации и фантазии для арфы. Вып. 2. М.1964. – С.2-8.
6. Дулова В. Искусство игры на арфе / В. Дулова. – М.: 1975. – 230 с.
7. Капустин М.Д. Вера Дулова: Творческий портрет/ М.Д. Капустин. – М.: Музыка, 1981. – 32 с.
8. Кленьха Й. Арфовое предпринимательство в Чехии. История бродячих музыкантов из Нехвиц /Йиржи Кленьха // Переводы. Покровская. Н.Н.. – Прага, 1998. – С. 57-79.
9. Олійник О.Г. Короткий історичний огляд ансамблевого музикування /Ольга Олійник // Камерні ансамблі для арфи. Програма для вищих навчальних закладів. – К., 1997.
10. Олійник О.Г. Історія становлення і розвитку камерного ансамблю з арфою в складі. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 200 с.
11. Олійник О. Сарматська арфа з території України /О. Олійник // Студії мистецтвознавчі. Вип.. 4. – К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2007. – С.89-97.
12. Олійник О.Г. Хордофони ранніх кочівників Євразії : автореферат дис... канд..мистецтвознавства:17.00.03 /Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка. – Львів, 2008. –19 с.
13. Арфи скіфо-сарматських кочівників // Мистецька освіта в культурному просторі України ХХІ століття: Зб. матеріалів Міжнародної науково-творчої конференції, Київ, Одеса, 28-30 квітня 2015 р. – К : НАКККіМ, 2015. – С.168-171;

14. До проблеми типології скіфського хордофона Юлія Поллукса //Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність: Зб. Матеріалів Міжнародної науково-творчої конференції, Київ, 20-21 листопада 2018 р. Київ :НАКККиМ, 2018. с.220-222
15. Парфенов Н. Техника игры на арфе. Метод проф. А.И. Слепушкина / Н. Парфенов. – М.: Госиздат. Муз. Сектор, 1927. – 50 с.
16. Подгузова М.М. Арфовое искусство России первой половины XX века (творчество, исполнительство). – М.: Эдитус, 2010. – 210 с.
17. Покровская Н.Н. История исполнительства на арфе. – Новосибирск: НГК им. М.И. Глинки, 1994. – 352 с.
18. Покровская Н.Н. Жан Батист Кардон в России /Н.Н. Покровская // Исполнительское искусство: виолончель, контрабас, арфа. Вып. 119 – М.: ГМПИ им. Генсиных, 1991. – С. 5-31.
19. Покровская Н.Н. Основные этапы эволюции искусства игры на арфе /Н.Н. Покровская //Вопросы инструментоведения. – СПб. :РИИИ, 1977. – Вып. 3. – С.131-135.
20. Покровская Н.Н. «Белые пятна» в истории арфы /Н.Н. Покровская // Вопросы инструментоведения. – СПб. :РИИИ, 2000. – Вып. 4. – С.97-99.
- 21.
22. Покровская Н.Н. Об арфе и арфистах. Избранные статьи /Н.Н. Покровская. Новосибирск: НГК им. М.И. Глинки, 2003. 60 с.
23. Покровская Н.Н. Эволюция педального механизма арфы от И. Хр. Гохбруккера до С. Эрара /Н.Н. Покровская // Вопросы инструментоведения.– Вып. 7. – СПб :РИИИ, 2010. – С.182-189.
24. Покровская Н.Н. Вариации на международные темы для арфы /Н.Н. Покровская // Вестник Томского гос.университета. – Вып. 360. Томск, 2012. – С. 69-75
25. Поломаренко И. Арфа в прошлом и настоящем /И. Поломаренко. – М. :Музгиз, 1939. – 310 с.
26. Полтарєва В.П. Арфа /В.П. Полтарєва. – К. :Музична Україна, 1980. – 59 с.
27. Полтарєва В.П.Арфа в сучасному симфонічному оркестрі /В. Полтарєва // Методичні рекомендації для студентів оркестрових та композиторських факультетів музичних вузів. К. :РМК М-ва культури України, 1991. – 16 с.
28. Полтарєва В. Творческий путь К.А. Эрдели /В. Полтарєва. – Львов : ЛГК им. Н.В. Лысенка, 1959. – 81 с.
29. Рогаль_Левицкий Д. Современный оркестр. – Т. 4. – М.-Л. :Государственное музыкальное издательство, 1959. – С. 7-71.
30. Шамеева Н. История развития отечественной музыки для арфы (XX век) /Н. Шамеева. – М.: МГК им. П.И. Чайковского, 1994. – 145 с.
31. Эрдели К.А. Арфа в моей жизни. Мемуары /К.А. Эрдели. – М. : Музыка, 1967. – 240 с.
32. Язвинская Е. Арфа /Е. Язвинская. – М. Музыка, 1968. – 59 с.

